

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2020-05-20
Stockholm

Mål nr
M 9464-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-08-19 i mål nr M 1294-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Berendsen Textil Service AB

Ombud: Advokaterna E.H. och N.H.

Motpart

Länsstyrelsen i Skåne län

SAKEN

Tillsynsbeslut i fråga om avfall

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 18 oktober 2018, dnr 566- 21234-2018, i dess helhet.

Dok.Id 1597906

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Berendsen Textil Service AB (Berendsen) har yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas även i den del som avser klassificering av mattorna.

Länsstyrelsen i Skåne län har, såsom det får förstås, motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har i allt väsentligt åberopat samma grunder och omständigheter som i underinstanserna.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har upphävt länsstyrelsens beslut i den del som avser klassificering och krav på informationsdokument för framtida gränsöverskridande transporter från Berendsen, men avslagit bolagets överklagande i övrigt. Vad som återstår av länsstyrelsens beslut är därmed endast klassificeringen av gods som kontrollerades den 19 juni 2018 som avfall från golvbeklädnad i textil, mattor. Den transport som avses med länsstyrelsens beslut i denna del är sedan länge genomförd och beslutet torde därför inte ha några rättsverkningar för Berendsen. Det är dock tydligt att beslutet ger uttryck för ett principiellt ställningstagande från länsstyrelsens sida i en fråga som Berendsen har ett befogat intresse av att få prövad i högre instans. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därför att det finns förutsättningar att pröva målet i sak.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall innehåller bestämmelser om transport av avfall. Med avfall avses enligt förordningen detsamma som enligt definitionen i artikel 3.1 i det s.k. avfallsdirektivet (2008/98/EG). I den sistnämnda bestämmelsen definieras avfall som ”ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med”. Samma definition av avfall finns i 15 kap. 1 § miljöbalken. En grundläggande förutsättning för att det ska vara fråga om avfall är alltså att det är fråga

om något som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

I detta fall framgår det av utredningen att Berendsen har transporterat mattor till Lettland för att de skulle repareras och därefter fortsätta användas i bolagets verksamhet. Mattorna har alltså inte transporterats med avsikten att Berendsen skulle göra sig av med dem. Härav följer att mattorna inte utgjorde avfall och att förordningen om transport av avfall inte var tillämplig på transporten. Länsstyrelsens beslut saknar således laglig grund och det ska därför upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Birgitta Bylund Uddenfeldt och Ralf Järtelius, referent, samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Simon Nesterud.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:3

DOM
2019-08-19
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1294-19

PARTER

Klagande

Berendsen Textil Sverige AB

Ombud: Advokaterna E.H. och N.H.

Motpart

Länsstyrelsen i Skåne län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2018-10-18 i ärende nr 566-21234-2018,
se bilaga 1

SAKEN

Tillsyn över gränsöverskridande transport av avfall från golvbeklädnad i textil och mattor.

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut i den del som avser klassificering och krav på informationsdokument för framtida gränsöverskridande transporter från bolaget.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND

Den 19 juni 2018 kontrollerades vid tillsyn i Silleryds hamn, Karlshamn, ett fordon och trailer på väg mot Lettland lastat med mattor. Avsändaren var Berendsen Textilservice AB.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) beslutade den 18 oktober 2018 att godset är avfall klassificerat som B3035 (avfall från golvbeklädnad i textil, mattor) enligt förordningen EG 1013/2006 om transport av avfall, Bilaga V, Del 1, förteckning B. I samma beslut angav länsstyrelsen att samma klassificering gäller även för framtida transporter motsvarande insamlat material som härrör från Berendsens Textilservice AB:s insamling av mattor – som bolaget avser att föra ut ur Sverige för reparation (återvinning), om mängden transporterat avfall överstiger 20 kg. Vidare beslutade länsstyrelsen att bolaget ska vidta de åtgärder som behövs för att tillse att kommande transporter av trasiga mattor från Sverige till Riga för reparation åtföljs av informationsdokument. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Berendsen Textilservice AB har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Berendsen Textilservice AB (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut. Till stöd för sitt överklagande har bolaget anfört bl.a. följande.

Den aktuella transporten var en av bolagets transporter till lagningsverkstaden i Riga med mattor för lagning. Av fraktdokumentet framgår att det var ”mats for repair” och att de skickades från bolaget till koncernbolaget i Riga. Mattorna transporterades till Riga för att lagas och sedan återsändas till Sverige för att därefter återigen användas i verksamheten. Eftersom mattorna inte är ett avfall följde något informationsdokument enligt avfallsförordningen inte med transporten och av samma skäl anlätades inte en chaufför med tillstånd för avfallstransport.

Länsstyrelsens iakttagelser är otillräckliga för att klassificera mattorna som avfall och länsstyrelsen kan inte fatta beslut om framtida transporter. Länsstyrelsen kunde vid tillsynen endast inspektera en liten del av mattorna och det enda konstaterande länsstyrelsen har gjort utifrån kontrollen av lastbilen var att ”mattorna var staplade på pallar i trailern, utan skyddande förpackning”. Av de bristfälliga observationer som länsstyrelsen har gjort kan slutsatsen inte dras att samtliga mattor i transporten är avfall. Mot bakgrund av det ovan sagda kan det till och med ifrågasättas om länsstyrelsen har fog för att klassificera en enda matta som avfall. Än mindre kan den bristfälliga kontrollen av en (1) transport ligga till grund för klassificeringen av alla bolagets framtida transporter, i synnerhet inte eftersom varje transport har en unik sammansättning av mattor. Att framtida transporters innehåll ska bedömas vid tillfället när transporten faktiskt sker framgår av mark- och miljödomstolens dom i mål M 4255-18. Utöver det ovan anförda saknar länsstyrelsen lagstöd för att fatta ett beslut om klassificering av framtida transporter.

Ett föremål är att betrakta som avfall om innehavaren gör sig av med föremålet, avser att göra sig av med föremålet, eller är skyldig att göra sig av med föremålet. För att ett föremål ska klassas som avfall måste det alltså passa in under någon av punkterna ovan. Enkelt uttryckt – är ingen av punkterna för handen är föremålet inte heller avfall.

Bolaget gör sig inte av med mattorna och har inte heller någon sådan avsikt. Bolaget får tillbaka exakt samma mattor som följde med transporten till Riga. Bolaget gör sig inte heller av med de lagningsbara mattorna, utan dessa kommer tillbaka till bolaget igen – hela – efter att de lagats. Länsstyrelsens beskrivning av hur två trasiga mattor förvandlas till en ny är närmast en lek med ord och är inte en verklig beskrivning av vad som faktiskt sker med mattorna.

Enligt Naturvårdsverkets vägledningen ska vid bedömningen ”omständigheter som objektivt tyder på att innehavaren har gjort sig av med föremålet” beaktas och sådana omständigheter är t.ex. status, ålder och funktion. Mattorna som transporteras

har en lagningsbar skada. Skadan kan ha uppstått redan första gången mattan användes och mattornas ålder varierar således från så gott som nya mattor till mattor som använts en tid. Mattorna är fullt funktionsdugliga och de skador mattorna har är inte sådana att funktionen har satts ur spel. När mattorna har lagats transporteras de tillbaka till Sverige och här fortsätter användningen av samma mattor som använts tidigare. Under processens gång tillkommer inga nya mattor. Mattorna har inte kasserats och bolaget gör sig därmed inte heller av med mattorna. Avsikten är hela tiden att mattorna ska lagas och returneras, för att sedan tas i bruk igen. Bolaget har således inte heller avsikten att göra sig av med mattorna. Mattorna är alltså inte avfall.

I stället för att fråga sig om bolaget faktiskt gör sig av med mattorna framstår det närmast som att länsstyrelsen läser lagstiftningen bakvänt, dvs. börjar i 15 kap. 6 § MB och konstaterar att mattorna repareras – ett ord som nämns i definitionen för att förbereda avfall för återanvändning. Begreppet att förbereda något för återanvändning är dock inte tillämpligt om föremålet som lagas inte är ett avfall. Ändå – och trots att fråga är om exakt samma matta såväl före som efter lagningen – konstrueras ett orimligt resonemang om att lagning av en trasig matta innebär att man gör sig av med den trasiga och får en ny. Att reparera något som är trasigt innebär vidare inte att den trasiga produkten är ett avfall, eftersom definitionen av avfall finns i 15 kap. 1 § MB och inte ska utläsas bakvänt ur 15 kap. 6 § MB.

Länsstyrelsens resonemang kring avfallsdefinitionen saknar juridisk förankring i avfallsdefinitionen i 15 kap.1 § MB, som är portalparagrafen till hela avfallsregelverket. Mattorna omfattas därmed inte av regelverket.

Den första meningen i länsstyrelsens beslutsmotivering anger att det framkom att ”mattorna i aktuell transport inte hade någon skyddande förpackning” och länsstyrelsen menar att det inte kan uteslutas att mattorna riskerar att få ytterligare skador under transporten. Vilka skador som inte kan uteslutas är inte närmare preciserat och det framstår som oklart vilka potentiella skador som avses. Det kan konstateras att mattorna inte är ömtåliga och t.ex. inte skadas av fall, kontakt med varandra, häftiga inbromsningar etc. Vidare är mattorna tvättbara (det ingår i affärsidén) och det

är således inte en ”skada” om de mot förmodan skulle bli nedsmutsade under transporten.

Istället för att hänvisa till Naturvårdsverkets vägledning till EG-förordningen 1013/2006 om transport av avfall, daterad 2015-07-01, väljer länsstyrelsen att hänvisa till ”En vägledning för exportörer av begagnade varor”, daterad december 2010. Förutom att det inte kan utläsas att det länsstyrelsen påstår om otillfredsställande förpackningar anges däri, kan det konstateras att det i aktuellt fall inte är fråga om export – export är handel med utlandet och räknas t.ex. in i BNP, medan aktuella mattor aldrig byter ägare och således varken är föremål för handel eller export. Av den i målet mer relevanta vägledningen framgår istället, såvitt avser förpackning, att myndigheterna ska kunna konstatera att föremålet är skyddat mot skador under transport, lastning och lossning genom att det exempelvis har förpackats och lastats på lämpligt sätt.

Det avgörande är alltså att det görs på lämpligt sätt. Det sätt som bolaget transporterar mattorna på är resultatet av en avvägning mellan risken för skada och kostnaden och arbetet förenat med att förebygga sådan skada. Vidare är mattorna på väg till verkstad och om någon matta, mot all förmodan, skulle få en mindre skada är det inte hela världen – en sådan tillkommande skada kan lätt åtgärdas på verkstaden. Mot denna bakgrund transporteras mattorna staplade på lastpallar, vilket är ett synnerligen lämpligt sätt för mattor som ska lagas och åter användas i bolagets verksamhet. En vara som t.ex. transporteras oskyddad blir givetvis inte avfall för att den transporteras oskyddad. Det sagda innebär alltså att så länge bolaget inte gör sig av med mattorna saknar det betydelse hur mattorna förpackas och lastas – såvida krav på trafiksäkerhet uppfylls är frågan om förpackning och lastning en rent affärsmässig fråga för bolaget.

Enligt länsstyrelsen är det vidare ”en tydlig indikation på att det är fråga om avfall” om mattorna saknar en marknad som uthyrningsobjekt. Såsom angetts ovan exporteras mattorna för det första inte. För det andra lämnar mattorna aldrig den marknad som de i egenskap av uthyrningsobjekt befinner sig på och bolaget hade definitivt

aldrig lagat dem om det inte fanns en efterfrågan på dem. Därtill är länsstyrelsens utgångspunkt för bedömningen felaktig – frågan är om det finns en marknad för uthyrning av mattor. Att ställa sig frågan om det finns en marknad för uthyrning av trasiga mattor är lika meningslöst som att ställa sig frågan om det finns en marknad för uthyrning av smutsiga mattor. Det givna svaret är nej – på båda frågorna – och det är därför bolaget tvättar och lagar mattorna som används i uthyrningsverksamheten.

Att bolagets hantering av mattorna går att inordna under samma terminologi (t.ex. kontroll, sortering, utsortering, reparation, återanvändning) som används för avfalls- hantering medför inte att avfallsdefinitionen är uppfylld.

Vidare anger länsstyrelsen att avsaknaden av ett skriftligt avtal med lagningsverk- staden ”är en brist jämfört kriterierna för att avgöra om något är en vara eller ett avfall”. Även detta påstående saknar stöd. Dock finns givetvis en överenskommelse, dvs. ett avtal, mellan bolaget och lagningsverkstaden som i korthet innebär att bolaget alltjämt äger mattorna och att lagningsverkstaden mottar dem, lagar dem och återsänder dem till bolaget. Det saknas anledning att konstruera några oklarheter i detta avseende.

Länsstyrelsen har bestritt yrkandet och har anfört i huvudsak följande.

Bolaget anför att de ingår i en internationell koncern, Elis Service S.A, vars verk- samhet består av bland annat textiluthyrning. Bolaget säger att mattorna transporte- ras till Lettland för reparation efter kontroll i Sverige där de mattor som endast be- höver tvättas sorteras ut från de trasiga. De trasiga mattorna skickas till Lettland och tvätten av de hela mattorna sker i Sverige. Under hela denna hantering stannar mattorna inom koncernen. Länsstyrelsens svar på detta är att här uppger bolaget att det är en gränsöverskridande transport som sker. Vidare lämnar bolaget över mattorna till ett bolag inom Elis Service S.A. koncernen som har ett annat organisationsnummer, då det bolaget är lokaliserat i Lettland. Denna överlämning innebär att bolaget

gör sig av med trasiga mattor som i Lettland förbereds för återanvändning (en återvinningsåtgärd) och sedan skickas de reparerade mattorna tillbaka till Berendsen för fortsatt användning i uthyrningsverksamheten (återanvändning). Med andra ord, trasiga mattor byter innehavare genom att skickas till ett annat företag som sedan återvinner dem genom att reparera dem och på så sätt förbereda dem för återanvändning.

Vad som klassas som reparerbart ska enligt praxis bedömas utifrån kostnaderna för att reparera dem i Sverige. Det innebär att om det inte skulle löna sig att reparera mattan i Sverige, men att det gör det i Lettland, på grund av lägre kostnader där, är mattan inte reparerbar utan bör bedömas vara avfall. Brytpunkten utgörs av när det aktuella värdet för mattan i befintligt skick understiger reparationskostnaden i Sverige. Ska mattor som inte är reparerbara enligt ovanstående definition sändas till Lettland bör det ske som en avfallstransport, för förberedelse för återanvändning. Det kan ske om avfallet åtföljs av ett informationsdokument, enligt förordning EG 1013/2006 om transport av avfall, Bilaga III, som säger att avfall som omfattas av bilaga IX till Baselkonventionen (Bilaga V, Del 1, förteckning B, och B3035) omfattas av informationskravet.

Bolaget anser att länsstyrelsen inte kan fatta beslut angående framtida transporter. 26 kap 9 § miljöbalken (1998:808) säger att en tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken, föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av balken. Detta är även tillämpligt när det gäller efterlevnaden av förordning EG 1013/2006 om avfallstransporter. Förelägganden är framåtsyftande, vilket innebär att länsstyrelsen som tillsynsmyndighet kan besluta om föreläggande om åtgärder för framtida transporter av motsvarande trasiga mattor från bolaget till Lettland. Länsstyrelsen gjorde det i syfte att klargöra nödvändigheten av att mattavfallet åtföljs av ett informationsdokument.

Bolaget ifrågasätter om länsstyrelsen vid kontrollen den 19 juni 2018 såg några trasiga mattor. Svaret är ja och bild på en av dessa bifogas. Anledningen till att den

inte togs med som bildbilaga i beslutet är att den var suddigare än de andra bilderna och att bolaget vid deras möte med dem inte förnekat att mattorna är trasiga när de sänds för reparation. Beslutet hade dock bilder på trasiga mattor som personal vid bolagets anläggning i Arlöv sagt var sådana som skulle fraktas till Riga för reparation, det vill säga en transport motsvarande den som kontrollerats i Karlshamns hamn den 19 juni.

Bolaget anser att en transport inte kan ligga till grund för beslutet. I andra kapitlet i miljöbalken finns alla de hänsynsregler som ska genomsyra hur man tolkar resten av balken. I detta kapitel 3 § finns den så kallade försiktighetsprincip som innebär att redan när det finns skäl att anta att en åtgärd kan innebära olägenhet för människors hälsa eller miljön ska försiktighetsmått vidtas. Den transport länsstyrelsen kontrollerade i Karlshamns hamn medföljdes inte av ett informationsdokument (Bilaga VII till EG 1013/2006), vilket avsevärt försämrar möjligheten att spåra transporten till den anläggning i Lettland där mattorna ska förberedas för återanvändning genom reparation (jmf artikel 18.1a). Med stöd av 2 kap 3 § i miljöbalken finns det därför skäl att ställa krav på framtida transporter i och med att den kontrollerade transporten ger skäl att anta att alla transporter sker på samma sätt. Utöver detta så är förberedelse för återanvändning (definierat som kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling i 6 § 15 kap. miljöbalken) en anmälningspliktig verksamhet enligt 47 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Eftersom denna typ av verksamhet är anmälningspliktig i Sverige menar länsstyrelsen att det finns skäl att ställa krav på bolaget att i framtiden redovisa vart transporter med mattor ska så att en hantering som inte medför risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön kan säkerställas. Det är riktigt att det i tillsynen görs en bedömning i det enskilda fallet, men om materialet som transporteras är motsvarande – d v s trasiga mattor som behöver förberedas för återanvändning genom reparation – då kommer även dessa mattor sannolikt att bedömas vara avfall.

Bolaget säger att de inte har avsikten att göra sig av med mattorna. Länsstyrelsen menar att man lämnar mattor som inte längre har en funktion till en annan juridisk

person har man faktiskt gjort sig av med mattorna, även om mattorna fortsatt ägs av bolaget. Vad som händer med mattorna i Lettland avgör inte bolaget utan företaget som utför reparationerna, AS "Berendsen Tekstila Serviss" som har ett lettiskt organisationsnummer. Att en annan juridisk person har rådigheten över mattorna innebär att bolaget faktiskt gjort sig av med dem. I vart fall är bolaget inte längre innehavare av de trasiga mattorna, och dessa kommer inte heller tillbaka i befintligt skick.

När mattorna sedan skickas åter till bolaget i Sverige är de inte längre ett avfall i och med att återvinningen är slutförd. Mattorna har då återigen ett värde på uthyrningsmarknaden och kan användas för sitt ursprungliga syfte.

Sammanfattningsvis lämnar bolaget ifrån sig mattor som inte har något ekonomiskt värde i deras uthyrningsverksamhet, vilka länsstyrelsen betraktar som ett avfall, och får tillbaka dem när de genomgått en återvinningsåtgärd och således upphör vara avfall. Länsstyrelsen anser att den typ av verksamhet bolaget bedriver bidrar till en minskad belastning på miljön där man tar en utjänt produkt, i detta fall mattor, och återvinner den så att den återigen kan fylla sitt syfte. Dock krävs en spårbarhet i kedjan för att säkerställa att den verksamhet som genomför reparationen sköts på ett sätt som inte medför risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. Jämför med skäl nr 7 och 15 till EG förordning 1013/2006 om transport av avfall. "Det är viktigt att organisera och reglera övervakningen och kontrollen av avfallstransporter på ett sätt som tar hänsyn till behovet av att bevara, skydda och förbättra miljökvaliteten och människors hälsa och som främjar en enhetligare tillämpning av förordningen över hela gemenskapen. För sådana transporter av avfall som anges i bilaga III, IIIA eller IIIB avsett för återvinningsförfarande är det lämpligt att garantera en miniminivå av övervakning och kontroll genom att kräva att transporterna åtföljs av viss information."

Bolaget har beretts möjlighet att slutföra sin talan och har anfört i huvudsak följande.

Det är ostridigt att en transport mellan Sverige och Lettland är gränsöverskridande. Att en transport korsar en eller flera landsgränser saknar dock all betydelse för frågan om det transporterade godset ska klassificeras som avfall enligt avfallsdirektivet. Det är först om godset är avfall som avfallsdirektivet gäller, vilket följer av EU:s vägledning till avfallsdirektivet punkten 1.1.1. ”The WFD concept of waste affects the EU approach towards waste management. For example, only transfrontier movements of waste as defined in the WFD are subject to the strict procedural requirements of the EU Waste Shipment Regulation (EC) No 1013/2006).”

Det ovan angivna innebär att avfallsdirektivet inte heller blir tillämpligt för att länsstyrelsen anser att delar av hanteringen kan beskrivas med terminologin i avfallsdirektivet, såsom återvinning, återanvändning etc., utan det är först när mattorna är ett avfall enligt definitionen i avfallsdirektivet som den här terminologin blir relevant.

Det bestrids att ”mattorna byter innehavare” i betydelsen att mattorna skulle byta ägare. Det är alltså bolaget som äger mattorna. Att ”mattorna byter innehavare” i betydelsen att mattorna tillfälligtvis innehas/besitts av ett bolag med annat organisationsnummer är i och för sig riktigt, men att bolag med andra organisationsnummer tar befattning med en vara eller ett material saknar all betydelse för om varan/materialet ska klassificeras som avfall.

Bolaget gör sig inte av med mattorna i det avseende som avses i avfallsdirektivet. I punkten 1.1.2.2. i vägledningen anges följande.

” Practical examples for the three alternatives of ‘discarding’

Discard:

- An item is thrown into a waste bin;
- A company transfers material to a waste collector.”

Exemplen är så långt ifrån bolagets hantering av de aktuella mattorna att det är uppenbart att mattorna inte är ett avfall. Att mattorna repareras i Lettland är inte en följd av att mattorna av ekonomiska skäl inte skulle kunna repareras i Sverige, utan

beror på att koncernens lagningsverkstad är belägen där. Det är inte anmärkningsvärt att en koncern, som har verksamhet i 28 länder, inte bedriver all sin verksamhet eller alla typer av sin verksamhet i Sverige.

Det är oklart vilken praxis länsstyrelsen hänvisar till. Det förefaller närmast som att länsstyrelsen återigen avser Naturvårdsverkets vägledning, t.ex. avseende export av begagnade fordon, och praxis avseende export av begagnade varor. Det kan dock förtydligas att export innebär gränsöverskridande handel, vilket innebär att avsändaren, till skillnad från Berendsen, inte behåller varorna utan gör sig av med dem – ett förhållande som innebär att avfallsdefinitionen kan vara uppfylld beroende på övriga omständigheter.

Vad gäller praxis avseende export framgår av NJA 2016 s. 746 att försäljning av föremålen är en sådan omständighet som är avgörande för bedömningen av huruvida någon har för avsikt att ”göra sig av med” egendom i den mening som avses i avfallssammanhang och att de transporterade föremålen därför kan betraktas som avfall. HD konstaterar först och främst (punkten 11) att föremålen ska säljas. Först när det har konstaterats bedöms de yttre omständigheterna, såsom föremålens ålder, skick etc. I nu aktuellt avseende saknas helt det första ledet i bedömningen – försäljning eller annan försträckning – eftersom bolaget inte har för avsikt att göra sig av med egendomen, vare sig i allmänna ordalag betraktat som i avfallssammanhang. Det saknas helt praxis till stöd för länsstyrelsens påståenden i denna del.

Bolaget vidhåller att länsstyrelsen saknar lagstöd för beslutet som innebär att länsstyrelsen klassificerar samtliga framtida transporter som avfall. För det första krävs en individuell bedömning när transporten faktiskt sker (se mark- och miljödomstolens dom i mål 4255-18), vilket alltså omöjliggör en generell klassificering av samtliga framtida transporter.

För det andra gäller 26 kap. 9 § MB, såsom länsstyrelsen skriver, ”i det enskilda fallet” och för ”förelägganden och förbud”. Bestämmelsen omfattar således inte en rätt för länsstyrelsen att göra en generell framtida klassificering av transporterna.

Det bestrids att bolagets mattor, som befinner sig någon annanstans än i den aktuella transporten, såsom t.ex. på Berendsens anläggning i Arlöv, har någon som helst betydelse för klassificering av mattorna i den aktuella transporten.

Det bestrids vidare att 1) en matta med några cm sprucken kant är ett avfall och 2) att samtliga mattor som transporteras i samma transport ska klassificeras som avfall för att de transporteras med en (1) matta med några cm sprucken kant.

Artikel 18.1 gäller enbart för avfall och eftersom de transporterade mattorna inte är ett avfall följde inte heller något informationsdokument med transporten. Även 29 kap. 47 § miljöprövningsförordningen gäller enbart för avfall och således är inte heller den bestämmelsen tillämplig.

Det bestrids att mattorna inte längre skulle ha en funktion – något som torde vara uppenbart just av det skälet att bolaget väljer att laga skadorna som har uppstått på mattorna. Om mattorna inte hade haft kvar sin funktion som matta hade bolaget inte heller lagat dem, något som ytterst följer av att bolaget är ett vinstdrivande företag, som inte skulle bekosta reparationer av mattor som inte längre har kvar en funktion.

Länsstyrelsens påstående att ett överlämnande av mattor till en annan juridisk person skulle innebära att bolaget gör sig av med mattorna, även om mattorna fortsatt ägs av bolaget, bestrids. Vad länsstyrelsen synes mena här är att ett överlämnande till annan juridisk person skulle innebära att avfallsdefinitionen är uppfylld – något som saknar allt stöd i gällande rätt. Att bolaget överlämnar mattorna, som bolaget alltjämt äger och inom kort får tillbaka, innebär inte på något sätt att avfallsdefinitionen uppfylls. Att en alltjämt ägd matta överlämnas till och hanteras av ett annat bolag medför inte att mattan är ett avfall – något som är så självklart att det inte ens finns uttryckligen angivet någonstans.

Länsstyrelsens påstående att bolaget inte avgör vad som händer med mattorna är

osant. Vad som händer med mattorna i Riga styrs naturligtvis av avtal mellan bolagen och bolaget i Lettland kan givetvis inte göra något med mattorna som inte följer av avtalet. På förekommen anledning torde det finnas skäl att förtydliga att bolaget inte har avtalat om något annat än vad bolaget önskar ska hända med mattorna, dvs. det är bolaget, och inte det lettiska bolaget, som har avgjort vad som ska hända med mattorna i Lettland.

Vidare anger länsstyrelsen att ”en annan juridisk person har rådigheten över mattorna” och att detta skulle innebära att bolaget faktiskt har gjort sig av med dem. Det är oklart vad länsstyrelsen i sammanhanget åsyftar med ”rådighet”. Vad gäller den civilrättsliga rådigheten är bolaget alltjämt ägare av mattorna och det lettiska bolagets hantering av mattorna styrs av ett civilrättsligt avtal, enligt vilket bolaget inte har avtalat bort sin äganderätt, bestämmanderätt eller annan rådighet över mattorna. Det är således inget annat bolag som har rådighet över mattorna. Om länsstyrelsen skulle mena faktisk rådighet är det i och för sig riktigt att det lettiska bolaget har mattorna i sin besittning. Förhållandet saknar dock betydelse i fråga om uppfyllande av avfallsdefinitionen och det kan noteras att även en hel matta hos en kund skulle vara ett avfall i så fall.

Länsstyrelsen påstår vidare att bolaget inte är innehavare av mattorna. Påståendet är felaktigt om länsstyrelsen avser innehavare i betydelsen ägare, eftersom bolaget, såsom angetts tidigare, alltjämt äger mattorna – något som inte minst framgår av att de automatiskt skickas tillbaka till bolaget utan att någon köpeskilling erläggs. Om länsstyrelsen avser innehavare i betydelsen besittningshavare är det, som tidigare angetts, riktigt att det lettiska bolaget har mattorna i sin besittning, men förhållandet saknar betydelse i fråga om uppfyllande av avfallsdefinitionen.

Det är oklart vad länsstyrelsen menar med påståendet kring ”befintligt skick” och vad det har för betydelse i fråga om avfallsdefinitionen. Exakt samma mattor som skickas till Riga kommer tillbaka med den enda skillnaden att skadorna har lagats.

Slutligen bestrids länsstyrelsens påståenden att mattorna ”inte har något ekonomiskt värde” i bolagets uthyrningsverksamhet och att mattorna skulle vara uttjänade. Mattor

som inte har något ekonomiskt värde och som är uttjänta slängs, utan att dessförinnan i onödan transporteras till Lettland.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut. Därtill kan följande tilläggas.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall (avfallstransportförordningen) reglerar enbart avfall och inte produkter/föremål som inte är avfall. Avfallstransportförordningen innehåller detaljerade bestämmelse om när och på vilket sätt avfallstransporter inom EU ska kontrolleras för att förordningens huvudsakliga syfte – miljöskydd – skall uppnås. För att säkerställa detta föreskriver förordningen i huvudsak tre olika kontrollförfarande, nämligen förbud, krav på att transporter på förhand skall anmälas till och godkännas av behörig myndighet eller krav på att transporterna åtföljs av viss information (informationsplikt).

Vad gäller definitionen av avfall hänvisas i avfallstransportförordningen till definitionen av avfall i Direktiv 2006/12EG, vilket upphävts och ersatts av Direktiv 2008/98/EG om avfall (avfallsdirektivet). Avfallsdirektivet har implementerats i svensk rätt i miljöbalken 15 kap. och avfallsförordningen (2011:297). När det gäller definitionen ”avfall” överensstämmer definitionerna i avfallsdirektivet och miljöbalken till fullo.

Frågan i målet gäller om de trasiga mattor som fanns i den i målet aktuella transporten från Sverige till Lettland är att betrakta som avfall enligt avfallstransportförordningen. Vid länsstyrelsens kontroll av den aktuella transporten kunde endast en mindre del av lasten kontrolleras, men bolaget har inte ifrågasatt länsstyrelsens slutsats att hela lasten bestod av trasiga mattor från bolagets verksamhet.

Av utredningen i målet framgår att bolaget bl.a. bedriver uthyrning av mattor. Med olika intervaller byter bolaget de uthyrda mattorna hos kunderna, vilket innebär att använda mattor hämtas samtidigt som en ny eller tidigare använd men rengjord

matta levereras till kunden. De använda mattorna som hämtats hos kunderna tvättas av bolaget. Efter tvätten görs en kontroll av mattorna. Hela och rengjorda mattor levereras till bolagets kunder vid nästa mattbyte. De mattor som är så trasiga att de inte kan hyras ut sorteras bort. De bortsorterade mattor som bedöms kunna lagas skickas av bolaget till Lettland för lagning. Efter att mattorna lagats skickas de tillbaka till bolaget i Sverige och används åter i bolagets uthyrningsverksamhet.

Det är ostridigt i målet att de mattor som transporteras från bolaget i Sverige till Lettland är i ett sådant skick att de inte kan användas i bolagets uthyrningsverksamhet utan att först ha lagats. Bolaget har gjort gällande att mattorna inte utgör avfall, eftersom de ska återanvändas. Återanvändning är en åtgärd som innebär att något som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som det ursprungligen var avsett för (15 kap. 4 § miljöbalken). Enbart avsikten att ett föremål ska användas på nytt är dock inte tillräcklig för att ett föremål ska undgå eller upphöra att klassificeras som avfall. Ett föremål som en gång har varit avfall kan upphöra att vara avfall om det har återvunnits och uppfyller vissa krav på fortsatt användning (15 kap. 1 § tredje stycket miljöbalken). Förberedelse för återanvändning är en form av återvinning och innebär en avfallshantering som genom kontroll, rengöring eller reparation gör att avfallet kan återanvändas (15 kap. 6 § miljöbalken). Det innebär enligt mark- och miljödomstolen att de i målet aktuella mattorna är att betrakta som avfall, eftersom de måste repareras, d.v.s. återvinnas, innan de kan återanvändas.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att de mattor som fanns i den transport på väg från Sverige till Lettland som kontrollerades av länsstyrelsen den 19 juni 2018 i Stilleryds hamn i Karlskrona utgör ett avfall enligt avfallstransportförordningen EG 2013/2006. Sådant avfall har avfallskoden B 3035, avfall från golvbeklädnad i textil, mattor, enligt bilaga till nämnda förordning. För sådant avfall, s.k. grönlistat avfall, gäller kravet att informationsdokument ska medfölja transporten. Länsstyrelsen har därför haft skäl för sitt beslut att kräva att informationsdokument ska medfölja transporten.

Mark- och miljödomstolen avslår således bolagets överklagande vad gäller den i målet aktuella transporten som kontrollerades den 19 juni 2018 i Stilleryds hamn i Karlskrona. Vad bolaget anfört i den delen föranleder inte domstolen att göra någon annan bedömning.

Vad gäller framtida gränsöverskridande transporter från bolaget måste enligt domstolen en bedömning av vilken form av kontrollförfarande som krävs enligt avfalls-transportförordningen göras vid varje tillfälle med hänsyn till lastens innehåll. Det ankommer därvid på den som anordnar transporten att se till att gällande regelverk följs. Mark- och miljödomstolen upphäver därför länsstyrelsens beslut vad gäller klassificering och krav på kontrollförfarande enligt avfallstransportförordningen för framtida gränsöverskridande transporter från bolaget.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 9 september 2019.

Bengt Johansson

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell. Föredragande har varit beredningsjuristen Ewa Svensson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.